

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Hankintalain lausunto

Läpinäkyvyyden haasteet

Vaikka hankintalaki sääntelee in-house-yhtiöitä, niiden läpinäkyvyys ei aina ole riittävä. In-house-yhtiöt eivät ole samalla tavalla julkisuuslain piirissä kuin viranomaiset, mikä vaikeuttaa tietojen saamista. In-house-yhtiöt saavat kilpailuttaa alihankintansa, mutta ne itse eivät joudu kilpailun kohteeksi samalla tavalla kuin yksityiset toimijat. Tämä on mielestämme selkeä epäkohta. Esimerkkinä Pirkkalasta tuli Tampereen Infran osakas. Osakkuus mahdollistaa yhteistyön in-house-periaatteella mm. Pirkkalan ja Tampereen raja-alueen infrarakentamishankkeiden ja kunnossapitopalvelujen sekä mittaus- ja asiantuntijapalvelun osalta.

Koska in-house-yhtiöiden ei tarvitse kilpailla markkinoilla, niiden toiminnan tehokkuuden valvonta voi jäädä puutteelliseksi. Yksityisten yritysten näkökulmasta in-house-yhtiöt saavat epäreilun kilpailuedun, koska niiltä puuttuu tarve hankkia asiakkaita markkinaehtoisesti. Julkisen hankintojen läpinäkyvyyttä voitaisiin parantaa mm. Laajentamalla julkisuuslakia in-house-yhtiöiden talous- ja päätösasiakirjoihin, Tehostamalla raportointivelvoitteita, jotta in-house-yhtiöiden toimintaa voidaan arvioida avoimemmin, Lisäämällä valvontaa varmistaakseen, että in-house-yhtiöt todella toimivat niiden alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti.

Hankintalaki asettaa in-house-yhtiöille selkeät säännöt, mutta niiden läpinäkyvydessä on edelleen parannettavaa. Tietojen saatavuus, markkinatilanteen tasapuolisuus ja tehokkuuden seuranta ovat keskeisiä haasteita, joita tulisi kehittää esimerkiksi laajemmalla julkisuusvelvoitteella ja avoimemmalla raportoinnilla.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa

ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

-

- Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Muut huomiot

Näsi Matti
Pirkkalan yrittäjät